

Temeljem članka 3. Pravilnika Komisije za vodiče HPS-a i članka 12. Programa školovanja u Vodičkoj službi HPS-a, nakon analize rezultata primjene Programa školovanja u Vodičkoj službi HPS-a, Komisija za vodiče HPS-a 22. travnja 2017. donosi:

PROGRAM ŠKOLOVANJA VODIČA NA LJETNO PLANINARENJE (A STANDARD)

Opseg standarda

Standard »Vođenje na ljetno planinarenje« (A standard) **obuhvaća:**

- kretanje po nezahtjevnim planinarskim i drugim putovima
- kretanje po orijentacijski jednostavnim i prohodnim putovima
- kretanje u niskogorju i sredogorju
- savladavanje manjih kamenih stepenica
- kretanje po zahtjevnim planinarskim putovima ocjene »lagano« i »umjereno teško«
- kretanje po malim površinama snijega, koje ne zahtijevaju opremu za zimsko planinarenje (dereze ili krpље).

Ovaj standard **ne obuhvaća:**

- penjanje – kretanje uz korištenje ruku za napredovanje strmim stjenovitim terenom
- kretanje po zahtjevnim planinarskim putovima na kojima nije moguće mimoilaženje na svim dijelovima puta (zahtjevni putovi ocjene »teško«, »vrlo teško« i »ekstremno teško«)
- kretanje po terenima prekrivenim snijegom i ledom, koji zahtijevaju korištenje krpļji, dereza i cepina
- kretanje u visokogorju

Opis terena

Teren A standarda čine nezahtjevni planinarski putovi i tereni na kojima ne postoje opasnosti od pada s visine niti zimski uvjeti.

Ocjenjivanje zahtjevnosti terena

- Lako prohodni planinarski putovi i tereni se ne ocjenjuju.
- Teškoća zahtjevnog planinarskog puta ocjenjuje se austrijskom ljestvicom od 5 stupnjeva težine. Put se ocjenjuje prema najtežem detalju, bez obzira na dužinu najtežeg dijela ili dužinu lakših dijelova. Ocjene »lagano« i »umjereno teško« predstavljaju rubne terene A standarda, dok zahtjevni planinarski putovi ocjene »teško«, »vrlo teško« i »ekstremno teško« zahtijevaju znanja i vještine za vođenje koje se stječu na tečajevima viših standarda u Vodičkoj službi HPS-a, a podrazumjevaju penjačko znanje, vještinu i opremu za osiguranje.

Osposobljenost vodiča

Vodič na ljetno planinarenje osposobljen je:

- na siguran način vođenu osobu voditi terenom i u uvjetima A standarda
- podučiti vođenu osobu osnovnim postupcima potrebnim za sigurno kretanje u pratnji vodiča po terenu u uvjetima opisanim standardom
- brzo, efikasno i na siguran način ovladati situacijama koje proizlaze iz manjih odstupanja od očekivane opremljenosti lakih planinarskih putova (npr. odron, kratka dionica puta na kojoj je uputno postaviti rukohvat)

- brzo, efikasno i na siguran način ovladati situacijama koje proizlaze iz neočekivane ozljede i/ili nemogućnosti vođene osobe da nastavi s bilo kojim dijelom ture
- produktivno komunicirati s vođenom osobom u svakoj situaciji.

Osposobljenost vođene osobe

Vođena osoba na terenima A standarda može biti osoba koja posjeduje odgovarajuću psihofizičku spremnost i planinarsku opremu za izlet ili turu na koju se upućuje.

Uputno je da vođena osoba ima završenu opću planinarsku školu, no za kretanje po terenu A standarda ne postoji nužna potreba za posebnim osposobljavanjem. Prema potrebi, vodič će vođenu osobu uputiti kako ispravno i sigurno savladati moguće poteškoće na putu.

Oprema za vođenje na ljetno planinarenje

Minimalna oprema

- osobna planinarska oprema
- pribor za prvu pomoć
- planinarski zemljovid
- kompas
- čeona svjetiljka
- oprema dostatna za izradu rukohvata (uže, zamke, gurtne, karabineri s maticom), ako izlet ili tura uključuje savladavanje kraće nesigurne dionice koja iziskuje rukohvat, ili se očekuje takva mogućnost/potreba.

Tečaj za vodiča na ljetno planinarenje

Tečaj je namijenjen planinarima koji već vladaju svim znanjima i vještinama nužnima za sigurno kretanje po terenima A standarda te žele svoje vještine i znanja nadograditi vodičkim elementima u uvjetima A standarda. Tečaj treba kandidatima pružiti vještine i znanja potrebne za sigurno vođenje na ljetno planinarenje.

Tečaj organizira Komisija za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza.

Uvjeti za pohađanje tečaja

- članstvo u HPS-u, dokazuje se članskom iskaznicom s ovjerenom markicom za tekuću godinu
- završena opća planinarska škola ili položen prijamni ispit s temama opće planinarske škole
- preporuka matične planinarske udruge ili stanice vodiča
- iskustvo stečeno sudjelovanjem u najmanje deset kvalitetnih tura po terenima i u uvjetima opisanim standardom za koje se član vodički osposobljava, u razdoblju od tri godine.
- navršениh 18 godina života
- uplaćena kotizacija Hrvatskom planinarskom savezu.

Program tečaja

Tečaj se provodi u planinarskom domu ili kući koja ima uvjete za izvođenje nastave te na terenima u njegovoj okolini.

Provodi se **četiri dana**, tijekom dva vikenda, a sastoji se od teorijskih predavanja u dvije cjeline te praktičnih vježbi. Noćenje je obavezno za sve polaznike (sastavni je dio programa školovanja vodiča).

Predavanja »Opća planinarska znanja«

Nastavna tema	Satnica
Planinarstvo: Planinarenje i planinarstvo, Obilježja planinarstva (sport, rekreacija, kultura, turizam), Međunarodne planinarske asocijacije, Ustroj planinarske udruge, Hrvatski planinarski savez, Planinarske djelatnosti / komisije HPS-a, Članstvo, Članska prava i dužnosti, Člansko osiguranje, Školovanje u HPS-u	1
Povijest planinarstva: Razvoj planinarstva u svijetu, Razvoj planinarstva u Hrvatskoj	1
Geografska i planinarska obilježja planina: Postanak planina, Planine svijeta, Europske planine, Hrvatske planine, Zaštićena planinska područja u Hrvatskoj	1
Meteorologija: Pojam vremena i klime, Meteorološki elementi: temperatura, tlak i vlažnost zraka, Vjetar, Oblaci, Oborine, Pojave u atmosferi, Prognoza vremena, Procjena lavinske opasnosti	1
Orijentacija: Pojam orijentacije, Zemljovid, Korištenje kompasa, Pronalaženje puta kroz tipski i zahtjevan teren, Korištenje GPS uređaja	1
Planinarska oprema: Planinarska obuća i odjeća, Ruksak, Oprema za noćenje u planini, Oprema za vođenje, Upoznavanje s tehničkom opremom	1
Kretanje u planini: Osobne pripreme za planinarenje, Vještine kretanja u planini, Kretanje na različitim terenima, Planinarski putovi, Zahtjevni planinarski putovi, Osnovni principi kretanja u stijeni	1
Višednevni boravak u planini: Priprema za višednevne ture, Planinarski objekti, Logorovanje, Prinudno bivakiranje, Prehrana, voda i higijena u planini	1
Prva pomoć: Postupak kod nesreće, Oprema za prvu pomoć, Osnovni postupci održavanja života, Reanimacija, Bočni položaj, Gušenje stranim tijelom, Pregled ozljeda, Postupak s otvorenom ranom, Krvarenje, Zatvoreni i otvoreni projelom, Imobilizacija, Životinje (krpelj, zmija), Internistička stanja, Srčane bolesti, Hipoglikemija	2
Opasnosti planinarenja: Objektivne i subjektivne opasnosti: lutanje, precjenjivanje mogućnosti, spuštanje mraka, vremenske nepogode (snijeg, hladnoća, magla, munje, snježne opasnosti), smrzavanje, izloženost suncu, kretanje po skliskom terenu (poskliznuće), odron kamenja, krpelji, životinje, minsko-eksplozivna sredstva. Izbjegavanje opasnosti - preventivno djelovanje	1
Osnove spašavanja i komunikacija sa službama za spašavanje: Potraga, Procjena situacije, Zbrinjavanje unesrećenog, Dojava o nesreći, Signalizacija na terenu, Improvizirani načini nošenja, Izrada improvizirane nosiljke, Organizacija transporta unesrećenoga, Analiza i zapisnik o akciji spašavanja, Hrvatska gorska služba spašavanja	1

Predavanja »Vodička djelatnost i vođenje na ljetno planinarenje«

Nastavna tema	Satnica
Vodička služba HPS-a: Obilježja, uloga i sastavnice Vodičke službe HPS-a, Članstvo, Pravilnik, Kratak povijesni pregled, Uloga stanica vodiča, Školovanje vodiča	1
Vodički standardi: Opis terena i uvjeta te ograničenja za vodičke standarde: Ljetno planinarenje, Zimsko planinarenje, Sportsko penjanje, Stijensko penjanje, Ledno penjanje, Alpinizam, Planinsko skijanje	1
Propisi od interesa za planinare: Zakon o udrugama, Zakon o volonterstvu, Zakon o sportu, Zakon o ugostiteljskog djelatnosti, Zakon o pružanju usluga u turizmu, Podzakonski akti, Statut HPS-a i drugi propisi planinarske udruge, Osiguranje i odgovornosti vodiča, Volonterski rad u planinarstvu	1

Nastavna tema	Satnica
Organiziranje izleta, tura i pohoda: Godišnji i mjesečni plan akcija, Planiranje ture, Korištenje planinarske literature i interneta, Ugovaranje usluga za grupu, Izračunavanje troškova, Informiranje članova, Višednevne akcije, Pohodi, Poslovi nakon završetka akcije	1
Vođenje planinara: Prije vođenja, Način vođenja skupine, Zadaće vodiča u ime skupine, Obraćanje vodiča skupini	1
Psihologija pojedinca i funkcioniranje grupe: Planinarska etika, Psihologija pojedinca, Frustracije i konflikti, Isključivanje pojedinca iz grupe, Sociološka obilježja skupine ljudi, Obilježja vođenja specifičnih skupina (velike skupine, djeca), Uloga vodiča	1

Vježbe »Vođenje na ljetno planinarenje«

Vježba	Satnica
Pregled opreme	1
Obraćanje skupini	1
Orijentacija: azimut, usjeverivanje zemljovida, kretanje po azimutu, određivanje stajne točke	3
Praktična primjena čvorova i vodičkog užeta	2
Izrada improviziranog bivka	2
Prva pomoć	2
Planiranje izleta: korištenje zemljovida i tiskanih vodiča, izrada letka	1
Organizacija spašavanja , uključujući izradu improviziranih transportnih nosila (demonstracija)	2

Zadaci se mogu izvoditi u obliku kombiniranih vježbi koje sadrže ove teme.

Ispit za vodiča na ljetno planinarenje

Provodi se **dva dana** tijekom jednog vikenda.

Prvi dan ispita sastoji se od ispitne ture na kojoj se kandidati zajedno kreću po planinarskom terenu, naizmjenice vodeći svoju skupinu. Drugi ispitni dan sastoji se od poligonskog ispita, koji se sastoji obavezno od pismenog ispita te usmenog ispitivanja iz tema: »Planinarska oprema«, »Čvorovi i izrada rukohvata«, »Orijentacija«, »Prva pomoć i spašavanje« te po potrebi i drugih nastavnih tema.

Ispitna ocjena obuhvaća ocjenu osposobljenosti kandidata za samostalno i sigurno vođenje na terenima i uvjetima koji su opisani standardom.

Ispit organizira Komisija za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza.

Uvjeti za prijavu kandidata na ispit

- članstvo u HPS-u, dokazuje se članskom iskaznicom s ovjerenom markicom za tekuću godinu
- članstvo u matičnoj stanici vodiča u tekućoj godini
- uspješno završen tečaj za vodiča A standarda
- 10 kvalitetnih tura u akcijama vođenja, vježbama po terenima i u uvjetima A standarda – po mogućnosti u svojstvu pomoćnika vodiču (mentoru), ili izvođenje drugih vodičkih aktivnosti (predavanja, seminari i sl.), uključujući vježbe stanice vodiča, u razdoblju od tri godine.

Nastavni kadar

Voditelj tečaja/ispita može biti isključivo vodič instruktora A standarda.

Predavači teorijskih tema iz programa tečaja su:

- vodiči instruktora A standarda
- vodiči A standarda (osobe u postupku osposobljavanja za vodiča instruktora) pod nadzorom vodiča instruktora A standarda
- liječnik za nastavnu temu »Prva pomoć«
- gorski spašavatelj za nastavnu temu »Osnove spašavanja i komunikacija sa službama za spašavanje«
- osobe kojima je tema predavanja poziv/struka (geograf ili geofizičar za nastavne teme »Geografska i planinarska obilježja planina« i »Meteorologija«, pravnik za nastavnu temu »Propisi od interesa za planinare«).

Demonstratori vježbi mogu biti:

- vodiči instruktora A standarda
- vodiči A standarda (prema uputama voditelja tečaja)
- nositelji stručnih naziva u HPS-u
- osobe kojima je sadržaj vježbe poziv/struka (npr. gorski spašavatelji, liječnici).

Ispitivači na ispitu (pri tlu, na ispitnoj turi) mogu biti:

- vodiči instruktora A standarda

Ispitnu komisiju čine barem tri člana.

Pri vježbama praktične cjeline »Zahtjevno planinarenje« (»Kretanje po zahtjevnim planinarskim putovima i osnovno korištenje tehničke opreme«) nužno je osigurati dovoljan broj instruktora i demonstratora koji omogućava sigurno i funkcionalno izvođenje vježbi.

Stručno usavršavanje i licenciranje

Vodič A standarda usavršava se vođenjem i pohađanjem vježbi A standarda.

Zainteresirani vodiči A standarda koji zadovoljavaju potrebne uvjete vodičko školovanje mogu nastaviti pohađanjem tečaja za vodiče B i C standarda.

Licenciranje vodiča A standarda uređeno je dokumentom »Postupak licenciranja vodiča«.

Stručno osposobljavanje vodiča instruktora A standarda

Uređeno je dokumentom »Program osposobljavanja vodiča instruktora«.

Literatura

Kao osnovna nastavna literatura za osposobljavanje vodiča A standarda koriste se sljedeća izdanja:

- Alan Čaplar, *Planinarski udžbenik*, HPS
- Skupina autora, *Vodniški učbenik*, PZS
- Ronald C. Eng, *Mountaneering: The Freedom of the Hills 8*

Uz osnovnu nastavnu literaturu kao preporučena literatura mogu se koristiti sljedeća izdanja te internetski izvori:

- Zdenko Kristijan, *Planinarski putovi*, HPS
- Milan Sijerković, *Vrijeme i klima gora i planina*, Hinus
- Skupina autora, *Planinarska škola*, PZS
- Web Hrvatskog planinarskog saveza, www.hps.hr
- Web Stanice planinarskih vodiča Zagreb, www.spvz.hr